

— 97). „Нема сумње — каже Павле Поповић — да је овај поп одишта поп Шћепан из Вијенца“.²⁰

Драгоје Раосаљић Озринић (Dragoje Raossaglich Ozrichnich) помиње се у которским изворима 1600. године, заједно са Драгићем Раосаљићем и рођаком Вучетом Лаковићем. Да ли је ту ријеч о Драгоју, претку војводе Драшка, који одговара по времену живота и по пасовима, не може се ништа поуздано рећи. Имена Драгић и Вучета (Вукота, Вук) угуђују тамо. Народно предање говори о Драгојевом четовању с Вуком Драгојевићем. И овај которски докуменат говори о једном хајдучком подвигу Драгоја Озринића и његове дружине.²¹

Поузданији су подаци о најстаријем претку војводе Драшка и сердара Вукоте, о Неноју Озринићу (Nenoye Osdriohinich), који је — по свим околностима — син родоначелника Озра (Озрихне). Помиње се 1335. године.²² Два Озринића (можда синови Озра Неноја Озрова) помињу се године 1396.²³ Крајем XIV и почетком XV вијека, управо кад израста племе Озринићи, Озрово потомство било се толико намножило да је њихово насеље на Кчеву преузело покрајинско име Кчева, које се помиње у XII вијеку, код попа Дукљанина, а у которским споменицима током XIV вијека (Соцова, Сосева).²⁴ Временски, то одговара народном предању о браћи Озру, Пипу, Васу и Хоту, рачунајући по броју пасова, односно броју предака чија су имена сачувана у народном предању Озринића, Пипера, Васојевића и Хота (код којих се сачувало предање о старосрпском поријеклу и сродству са ова три црногорска племена).²⁵ Озринићи као племе помињу се у которским споменицима 1430. године.²⁶

Ристо Ковијанић

ПРОТОКОЛ О РАЗГРАНИЧЕЊУ ИЗМЕЂУ ЈОВИЧИЋА И УГАЊА 1838. ГОДИНЕ

Познато је да се питање разграничења између Црне Горе и Аустрије рјешавало од септембра 1837. до јула 1841. године. Чињеница је да је о потреби разграничења било ријечи још 1833. године, за вријеме Његошеве посјете Бечу. Има помена да је у том смислу нешто рађено и 1834. и 1836. године. Аустрији је из више разлога било стало да се праница према Црној Гори што прије повуче. Она је настојала да се регулишу свакодневна кретања

²⁰ О Горском вијенцу, 19.

²¹ ДАК, СН LXX, 331.

²² ДАК, СН I, 334.

²³ ДАК, СН II, 340.

²⁴ ДАК, СН I, 44, 46, 74, 81, 91, 104, 334; 1—2, 107.

²⁵ Андрија Јовићевић, *Малесија*, Српски етнографски зборник САН, XXVII (1923), стр. 55—60, 76—7.

²⁶ ДАК, СН V, 110.

Црногораца по њеној територији и опраниче спорови до којих је доста често долазило због испаша, обраде земље и трговине. Нема сумње да јој је било стало и да опраничи Његошев утицај на православно становништво у Боки, нарочито опкутом манастира Мајина и Стањевића. Сматрала је да ће што ранијим разграничењем успјети да обезбједи и боље стратепијске позиције на планинском вијенцу од Паштровића до изнад Ораховца. Тешкоће Црне Горе, под влашћу још недовољно искусног али одлучног Његоша, давале су јој разлога да тако закључује.

С друге стране, Његош је видио да би чин разграничења између Црне Горе, међународно непризнате државе, и Аустрије био врло значајан за спољнополитички положај земље и да би га, као таквог, требало што више искористити, тим прије што је било у питању прво разграничење са сусједном земљом уопште. То није могло бити без важности и за јачање Његошевог угледа и учвршћивање централне власти у земљи. Његош је пријетио строгом казном сваком оном који би покушао да се мијеша у послове комисије за разграничење.¹

Треба истаћи да су аустријске врховне власти у почетку нашле за потребно да својој обавјештајној служби повјере припрему и извршење овог задатка. За прве контакте са Његошем био је одређен официр Фридрих Орешковић. Он је сам касније написао да му је на претходну понуду (драгоцјености, ради што бржег и за Аустрију повољнијег разграничења, Његош подругљиво одговорио: „Мени није потребно у мојим планинама ни злато, ни драго камење; то не може моје достојанство ни смањити, ни повећати.“² Орешковић је ступао у директне контакте са угледнијим личностима из црмничке нахије и од њих добијао обавјештења о расположењу народа и другим појединостима у вези са одређивањем границе. Налазио се у друштву и са неколико људи из ближе Његошеве околине. Захваљујући наивности неких успијевао је да дозна извјесне тајне ствари које му нијесу биле без значаја у току рада на разграничавању.³

Започети посао на одређивању границе није ишао тако лако. Познати су јачи сукоби у прољеће и лјето 1838. између Црмничана и Паштровића. Руски инжињер Јегор Коваљевски учествовао је у разграничавању у лјето 1838. и био од користи за Црну Гору.⁴ Идућег лјета на истом послу је радио други руски

¹ Б. Павићевић, Стварање црногорске државе, 242.

² Ј. Миловић, Дневник Едуарда Грија од 7. априла 1842, Историски записи 1951, св. 1—3, 63—64.

³ Јевто Миловић, Извјештај Фридриха Орешковића о Црној Гори од 10. јула 1840. Јохану Аугусту фон Турском и разни други документи који се односе на тај извјештај (посебан отисак из Споменика CIV, Београд 1956, 3—4 и 26).

⁴ Др Ј. Миловић, Аустријски извјештаји о посјети Црној Гори руског рударског капетана Јегора Коваљевског, Историски записи 1949, св. 5—6, 248—259.

опуномоћеник, Чевкин, који је био више склон попуштању, само да би се разграничење што прије извршило. Најзад је у јулу 1841. разграничавање било окончано. Губитак дијела територије због исправљања границе на дужини од Паштровића до Ораховца Црној Гори је био надокнађен са 110.000 фиорина.⁵

Сматрамо да је уз ово потребно истаћи да на названу продају манастира Мајина, у октобру 1837, и Стањевића, у мају 1839, преба гледали у цјелини акције која је вођена у вези с разграничењем између Црне Горе и Аустрије (од септембра 1837. до јула 1841). Нема сумње да је рјешавање питања власништва ова два манастира, уз накнаду Црној Гори од 34.000 фиорина, утицало на ток разграничавања и рок потписивања протокола о коначном разграничењу.

Наводимо текст протокола о разграничењу између Јовичића и Угња, утврђеног 7. јуна 1838. године, а потписаног у Брајићима 25. маја 1842. године од стране главара два села и представника Црне Горе и окружног капетаната у Котору.

Текст протокола гласи:

„Разгледање

од границе установљене с Протоколом учињеним у Браиће на 7. јунија 1838 год. међу австријским селом Јовичиће од общества браишкога и црногорским селом Угње.

Граница међу поменутиема селима почине на главицу **На врх Огорелин** — триструка граница међу австријским селима Стојановиће и Јовичиће и црногорским селом Угње. Ова тачка наша се забиљежена с крстом с ч: 4.

Одављен граница пење се на мјесто брдовито — **Дебели бријег** или **Јежерца**, ће на једноме крсту нашао се забиљежен крст с ч: 5.

Одављен граница пријамолинејно низходи и проходи кроз једну густу дубраву у долину **Иванишевића доци** и пење се пак на мјесто брдовито именовато **На ждријело Цмилова доца**, ће на једноме крсту нашао се забиљежен крст с ч: 6.

Одављен граница простире се пријамолинејно на мјесто брдовито именовато **На поглед Веље лазине**, ће на једноме крсту нашао се забиљежен крст с чис. 7.

Овден доспјева граница међу австријским селом Јовичиће од Браићах и црногорским селом Угње.

Настојашчиј Протокол од Разгледања подписују га од стране австријскога села Јовичиће Марко Перов Јовичић, главар од села, а од стране црногорскога села Угње подписују га Саво Капа, главар сеоцки, и старјешина Иво Мировић, а подписују га и ниже именовати посланици ц.к. окружнога капетаната од Котора и владике црногорскога.

⁵ Др П. И. Поповић, Црна Гора у доба Петра I и Петра II, 234—251.

Учињено и закључено у Браиће данас 25. маја 1842. года
(хиљада осам сто четрдесет и два).

Главар од Јовичића:

крст Марка Перова Јовичића, главара од села.

Главари црногорски:

крст Сава Капе, главара од села,

крст Ива Мировића, старјешина

крст Марка Вујовића, перјаника

протопоп Никола Калуђеровић, капетан перјанички, от
стране владицине.

(воштани печат

са НК)

Alessandro Franul de Weissenthum (?)

1. commiss. circol.«

(воштани печат)⁶

По свему изгледа да је овдје ријеч о седамнаестом протоколу, утврђеном 7. јуна 1838. године.⁷ Потписник протокола од стране владицине, протопоп Никола Калуђеровић, био је 9. септ. 1837. „за ревност, усердије и способност“ произведен у чин капетана над перјаницима.⁸ Напомињемо да је у априлу и мају 1841. са пет црњичких и шест паштровских кметова Н. Калуђеровић утврђивао власничка права Глуходољана, Буковичана, Утржана и Опточића при разграничавању са Паштровићима, потписујући 271 сентенцу.⁹

Ђ. Пејовић

„ИЛИРСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ“ О ПОГИБИЈИ СМАИЛ-АГЕ ЧЕНГИЋА

Погибиа Смаил-аге Ченгића, која је широко одјекнула и била предмет многобројних коментара и писања и у области историје и књижевности, још увијек занима стручњаке. Сваки нови детаљ о томе може да изазове пажњу. Зато неће бити сувишно ако се изнесе и оно што је забиљежила новинска штам-

⁶ АЦГ — Посебна акта I, 18.

⁷ Др П. И. Поповић, Црна Гора у доба Петра I и Петра II, 239.

⁸ Ловћенски одјек 1925, бр. 7—12, 54.

⁹ Државни музеј на Цетињу — Петар II, 1841, 21 и 22. О разграничавању између Аустрије и Црне Горе има доста података у Исписима из Државног архива у Задру, који се налазе у Историјском институту у Титограду. Документе у Исписима је пронашао, исписао и исписе упоредио с оригиналом Јевто Миловић. Нека ми буде допуштено да овдје изразим жаљење што се десило да у свом раду „Исељавања Црногораца у XIX вијеку“ (издање Историјског института Црне Горе, Титоград, 1962) при навођењу података из Исписа нијесам навео да је документе у њима пронашао, исписао и исписе упоредио с оригиналом Јевто Миловић.